

S 5740 *Organ för svenskarna i Estland.*

Upp till kamp mot trafikolyckorna!

Innevarande vecka går i trafikens tecken. Massor av plakat ha tryckts och utdelats i avsikt att upplysa allmänheten om gällande trafikstadgar och förordningar.

Nu kan man kanske fråga sig, om hela denna tunga och vidlyftiga apparat, som satts i rörelse för detta ändamål verkligen gör skäl för sig eller om trafikförhållandena hos oss verkligen rättfärdiga ett så allmänt intresse. Svaret kan ej bli annat än jakande.

Den som något brytt sig om att följa med såväl gatu- trafik i städerna som trafik på landsvägarna, måste tillstå, att upplysningsarbetet, som trafikveckan åsyftar, är fullt berättigat. Trafiken motoriseras allt mer och mer år från år. För tio år sedan väckte motorfordonen mångenstädes på landsbygden ännu allmän uppståndelse både bland människor och djur, men nu finner man ej ett spår av denna beundran, utan kärrorna betraktas med fullständig likgiltighet och såsom ett nödvändigt ont. Man vänjer sig vid allt här i världen. I den mån som motorfordonens antal växer, ökas även möjligheterna för sammanstötningar och olycksfall. Verkliga olyckor inträffa dess bättre dock mycket sällan, de s. k. "olyckorna" bero uteslutande på oförsiktighet, ja, t. o. m. på brottslig hänsynslöshet, vilken egenskap ej alltid får skrivas på bilisternas konto. Det är

inte sällan man i städerna mitt i det intensivaste trafikvimlet får se personer, som till ytterlighet ignorera alla slags fordon. Även på landsvägarna äro många körkarlar av den åsikten att ingenting uppgår mot en eftermiddagslur på höet i kärran, i synnerhet när man är på väg hemåt från stan. När hästen märker att husbonden sover, försjunker även den i drömmerier, och då den plötsligt överraskas av ett möte med ett surrande vidunder, undrar väl ingen på om den tar ett skutt och tvärstannar mittför bilen, vilket oftast resulterar i en allvarsam sammanstötning och ökar "olycksloffrens" antal.

Man skulle kunna draga fram massor av dylika fall, men det tjänar till ingenting, de flesta känner till dessa missförhållanden. Huvudsaken är att finna medel till förekommande av dylika "olyckor". För detta ändamål har man just startat trafikveckan, under vilken tidrymd samhället med alla tillbudsstående medel vill göra allmänheten uppmärksam härpå. Upplysningen enbart hjälper ej heller, om den ej är parat med sträng kontroll både i städerna och på landsvägarna. Polismyndigheterna ha därför uppbådat alla sina styrkor för att effektivt kunna motarbeta allt slags trafikofog.

Utän tvivel kommer detta arbete så småningom att bära frukt, men det skall bedrivas systematiskt och inte blott under trafikveckorna utan samma stränga skolning av allmänheten bör fortgå utan avbrott.

Riguldi.

Mors dag firades här i strålende sol och med jublande sång. Dagen ingick med klockringning i kyrkan kl. 7.30 f. m., samtidigt som flaggorna dagen till ära hissades i topp.

Själva morsdagsfirandet hade anordnats i skolorna och skolbarnen bidrogo med vackra körsånger och deklamation och gjorde dagen till en stämningsfull dag för Mor.

Som talare tjänstgjorde pastor J. Isacsson, som i sina tal belysande målade för mödrarna och barnen, huru mor rätt hedras men också hur mor kan vanhedras.

Mors dag har alltså även i våra bygder, där den ännu ej är så väl känd och inarbetad, dock börjat på sina håll bli en kär och efterlängtdag. Och det är vårt hopp och vår strävan, att den andliga och materiella odlingen i alla avseenden må gå framåt till bygdens fromma.

I den andliga odlingens historia intar härvid kyrka och skola en central plats, när det gäller värden och utvecklingen av de andliga värdena. De äro såsom syskon, som gå hand i hand för ett stort och ädelt mål; det unga släktets fostran till goda medborgare och kristna karaktärer. Båda dessa värdeinnehavare bära vi därför med kärlek värda och värda och icke på hemliga och lömska vägar gå omkring och så någonslags draksådd, vare sig emot kyrkan eller skolan. Varje människas uppgift är att så en ädel säd på vandringen genom världen. En sådan säd, den gagnar det släkte som lever och släkten som komma. *Fylax.*

Birkasvänner!

Under gångna år har man då och då sett en liten tillfällig — ofta handskreven — kamrattidning, "Birkasvännernas Tidning", utkomma. Vid festliga tillfällen har den uppenbarast sig och genom sitt humoristiska innehåll har den kommit den bistraste att dra på munnen. Den har som en alltid kärkommen gäst för en kort tid låtit den gråa alldagligheten vika för humorns smittande munterhet och livsglädje.

Då nu tidningen inte utkommit under de senaste åren, uppstod vintertinget frågan på allvar och beslöt delvis på andra stigar gå utvecklingens brokiga bana. De första försök skulle således göras att utge kamrattidningen i större upplaga för att den som en hälsning från Birkas skall kunna nå och spridas bland en större skara birkasvänner, än vad hittills skett.

För att vår publikation "Birkasvännernas Tidning" skall kunna fylla sin uppgift till fullo, är det av ytterst stor vikt, att bidrag lämnas av skolan närstående personer och forna elever, ty endast genom en stor medarbetarskara kunna vi få innehållet så omväxlande som möjligt och samtidigt även fullgöra andra större uppgifter, för vilka vi arbeta.

"All vår början bliver svår, bättre går det år för år."

Det är mottot för all vår strävan, när man i ungdomens hänförelse tror på livet och sina möjligheter.

Skriv bidrag och lämna en liten gåva för tryckningskostnaderna! Alla bidrag böra insändas före den 1 juni till

Elevförbundets ordförande
Viktor Pöhl.

Adress: Pürksi põllunduskool,
Haapsalu.

Mors dag

firades i Tallinn å Svenska skolan med en enkel högtidlighet, till vilken förutom skolans elever och lärare en rätt talrik skara föräldrar och andra intresserade infunnit sig. Skolbarnen sjöngo sånger, tillägnade mor, skolans föreståndare

höll ett kort tal till eleverna, en elev spelade ett par pianostycken och fru G. Stahl uppläste Z. Topelius' dikt "Min moder". Till sist överräckte eleverna blombuketter till sina mödrar.

Samkvämet avslutades med "Modersmålets sång".

Hyllning.

Vid syföreningens för svenska lärummet i Tallinn sista sammankomst för säsongen blev prostinnan M. Nilsson föremål för en hjärtlig hyllning från medlemmarnas sida. Prostinnan Nilsson hade inbjudit syföreningen till sitt hem, där man samlades för sista gången, då ju herrskapet Nilsson inom en nära framtid kommer att flytta hem till Sverige. Då prosten K. Nilsson med familj för snart fem år sedan flyttade till Tallinn, begynte de ivra för ett svenskt lärum. Prostinnan Nilsson samlade då några damer till en syförening, som skulle arbeta för detta ändamål. I det trevna prästhemmet har syföreningen ofta samlats sedan dess. Med stort intresse och ospard möda har hon arbetat för denna idé. Som ett bevis på föreningsmedlemmarnas uppskattning och saknad överlämnades en bukett rosor och en gåva i silver, ledsagad av några avskedsord av en av föreningens medlemmar.

Våldsam brand ödelade Vööpsu köping. 300 personer husvilla.

På fredagskvällen senaste vecka utbröt en förödande eldsvåda i Vööpsu köping i Võrumaa. Elden fick sin början i en snickarverkstad, varifrån den med vindens hastighet spred sig till de närbelägna gårdarna och efter ett par timmar voro ett fyrtiotal boningshus jämte uthusbyggnader lagda i aska.

När elden utbröt och man på grund av den rådande starka blåsten insåg att hela köpingen var i fara, alarmerades allt brandkårsmanskap i de närliggande byarna och städerna, t. o. m. i Tartu, som ligger på över sjuttio km avstånd därifrån, alarmerades brandkåren, tills slutligen omkr. 400 man

jämte ett tjugotal sprutor voro i verksamhet med att bekämpa eldhavet. Trots förtvivlade ansträngningar förmådde brandkåren dock ej stävja eldens framfart utan blott begränsaden.

Genom branden blevo 300 personer husvilla och skadorna beräknas stiga till över 100000 kronor. Någon sådan katastrofal eldsvåda har ej hemsökt vårt land sedan Sviby-branden på Vormsi för snart ett tiotal år sedan.

För att hjälpa de nödlidande har regeringen och även en mängd organisationer lämnat bidrag. Hjälpkaktionen är så mycket mer nödvändig som de flesta av eldsvådan drabbade bokstavligen förlorade allt, vad de ägde, såväl fast som lös-egendom.

Någon dag före branden i Vööpsu härjades ev. lutherska kyrkan i Mustvee vid Peipsisjön av eld. Branden förorsakades av arbetarna, som höllo på med att lägga om taket på kyrkan. Kyrkans värde beräknas till 50.000 kronor.

Den moderna bostaden.

En utställning, benämnd "Den moderna bostaden", har pågått i Tallinn 13—19 ds.

Under de senaste åren har stora framsteg gjorts inom byggnadsindustrien. Däröfver utställningen tydligt vittne. En paviljong visade prov på olika slag av byggnadsmateriel, en annan visade den moderna bostadens inredning och en tredje paviljong presenterade tvenne färdigt inredda och möblerade lägenheter, den ena om 2 rum och kök, badrum, den andra 4 rum och kök jämte alla moderna bekvämligheter.

I en enkom för tillfället uppförd liten villa fick man stifta bekantskap med användningen av olika slag av tegel.

En hel mängd praktiska apparater, som underlättar arbetet i ett stadshem, funnos där — men ack, huru få äro ej de familjer, som ha råd att skaffa sig t. ex. elektrisk golvbönare, kylskåp, tvättmaskin och dylikt! Kokkärl och ämbar i rostfritt stål från Högström & Wiedebäck — Pressbolaget i Eskilstuna voro en fröjd för ögat. Hittills har man nog saknat

Den moderna...

rostfritt stål i det moderna estländska hemmet.

För den, som vill bygga sig ett eget litet hus, fanns där en hel del nyheter. Så saluför t. ex. ETK en alldeles utomordentligt trevlig ytbeklädnads-papp, pressad cellulosa, som kan användas både till tapet och som beklädnad av innertak. Priset på denna är 21 cent pr m².

Av sammanpressad vass har man gjort stora plattor, vilka med fördel användas som isolationsmedel m. m.

Likaså fäste man sig vid en köksspis, som samtidigt tjänar som centralvärmepanna. Av dessa finnas 5 olika storlekar i prislågen från 200—300 kr.

Till sist kan "Vasalemmarmorn" omnämnas. Den gjorde sig utmärkt både som huggen och slipad.

Utställningen har varit livligt besökt.

Något angående estlandssvenskarnas bildningsfråga.

Det har blivit på en del håll en livligt omdiskuterad fråga ute i svenskbygden om vilket lärosäte, som har den största betydelsen för oss estlandssvenskar: Svenska gymnasiet eller Birkas folkhög- och jordbruksskola. Det är förundransvärt, men ändå sant, att det finns folk som ännu inte gjort klart för sig, vari skillnaden ligger mellan Birkas och Gymnasiet. Det räcker väl med Birkas för oss, säger man. gymnasiets betydelse har låtit vänta på sig. Vi äro jordbrukare och därför borde det räcka med att vi ha en skola, där våra män få utbildning i jordbruk och våra kvinnor lära sig att laga mat, spinna, väva m. m. med ett ord: båda könen få lära sig allt, som behövs på en bondgård. Och till slut få ju våra ungdomar icke enbart utbildning i jordbruksämnen utan även i språk, sång m. m., När de på våren sluta skolan, kunna de lugnt gå hem till sina fädernegårdar och börja arbeta enligt de grundsatser, som de inhämtat på Birkas. Till vad nytta tjänar då egentligen gymnasiet?

Ja, så resonera några personer. Man behöver emellertid tänka klart och redigt och inser då strax, att detta resonemang icke är logiskt. Ett sådant påstående, att gymnasiet icke har någon vidare betydelse är först och främst icke bra att höra för alla dem, för vilka vårt folks framtid och välgång ligger varmt om hjärtat. Det är icke glädjande att höra, att det frö, som såddes för några år sedan i syfte att det skulle falla i god jord och bära frukt, i stället hamnat bland törnen.

Det är ju visserligen sant, att vår huvudnäring är jordbruket, och sedan länge har det hetat, att vår framtid är boken och plogen. Det är också sant, att jordbruket bedrivs på ett gammalmodigt sätt och behöves förbättras. För detta ändamål inrättades Birkas folkhög- och jordbruksskola. Där få våra ungdomar utbildning i jordbruk och hus-håll, men vi få icke heller glömma, att allt detta, som under denna korta tid hinner inhämtas, endast är av grundläggande art. Det är ju självklart, att man på 5—6 månader icke hinner lära sig ordentligt varken jordbruk eller språk.

En annan fråga är emellertid, om det är nödvändigt att utexaminera ett större antal studenter varje år i fortsättningen, ty då vore det ju ej tänkbart, att alla dessa kunde få plats i svenskbygden. Det är emellertid ett problem, som vi ännu icke behöva anstränga våra hjärnor med. Det är framtiden, som skall visa oss, huru många studenter, som vi varje år behöva utdimittera. För närvarande är det emellertid icke något överflöd på dem. Vi veta alla, att vår uråldriga dialekt under de sista åren genomgått stora förändringar, beroende på rikssvenskt inflytande. Därför är det i grevens tid, att vi finge så många ord som möjligt upptecknade och bevarade åt eftervärlden. Samma sak gäller även gamla seder och bruk, som försvunnit eller hålla på att försvinna. Den estlandssvenska folkvisans saga är snart all, men icke heller där är ännu mycket gjort. Med ett ord: den uråldriga estlands-

svenska kulturen behöver räddas från sin "undergång" och föras framåt. Allt detta väntar på gymnasisterna, och lyckas de med detta, behöver icke någon tvivla på gymnasiets betydelse.

Nu behöver emellertid icke någon tro, att Birkas icke har någon betydelse alls. Nej, tvärtom, Birkas har under en lång tid varit centrum för estlandssvenskt kulturliv. Många av våra pojkar och flickor ha genomgått denna skola och flera av dem ha efteråt till en viss del även försökt tillämpa sina inhämtade kunskaper, som allt har bidragit till att höja vår kultur.

Vidare har Birkas bidragit till att höja vår nationalkänsla. På Birkas ha ungdomar från skilda orter samlats och i form av en kamratlig samvaro diskuterat språk och kultur.

Men som sagt, ett folk behöver även andra män än sådana, som gå bak plog och harv. Fackbildning är tidens lösen. Från gymnasiet stå vägarna öppna till vilken utbildning som helst och där det icke längre är tal om allmänbildning, utan där det redan är tal om vetenskap.

Därför är det bäst, om gymnasiet uteslutande åtager sig bokens — och Birkas plogens roll, ty då går vårt folk en ljusare framtid till mötes.

Desiderius.

Smånotiser.

Stor parad i Madrid.

Med anledning av segern över de republikanska trupperna ämnar general Franco den 19 ds hålla stor parad i Madrid. Enligt förljudande komma 200.000 man att deltaga däri, bland dessa 15.000 italienare och 2500 tyskar. Dessutom komma 400 kanoner och 300 tanks att deltaga i defiladen.

Skogvakt överraskad av björnar. I trakten av Sonda påträffade en skogvakt, när han var ute på kontrollgång i sitt distrikt, oväntat tvenne björnar. Mannen, som förmodade att bestarna skulle ta till flykten vid åsynen av honom, närmade sig dem på omkr. 20 m avstånd, utan att de gjorde min av att

Skogvakt...

vilja lämna vägen fri. Först när han grep efter det medhavda geväret för att skrämma djuren, ansågo de tiden vara inne att rymma fältet.

Björnarnas antal i vårt land synes hava ökat under de senaste åren, då dylika möten med skogarnas konung i landets östra delar rätt ofta förekommit.

Ett 20-tal zigenare angrepo härom dagen en grupp järnvägsarbetare i närheten av Türi. Emedan zigenarna betade sina hästar vid järnvägen, och dessa därvid skadade järnvägsvallen, förbjöd arbetsförmannen detta, varefter tvist uppstod och zigenarna, 20 till antalet, anföll arbetarna, vilka blott voro 5. Händelsen inrapporterades till Türi, varpå polisen ryckte ut och anhöll de flesta av orossiftarna.

Turistkonferens mellan de Baltiska länderna. På fredagen den 19 ds samlades i Tallinn representanter för Estlands, Lettlands och Litauens turistorganisationer till sin andra konferens. Turismen har i våra dagar fått så stor betydelse att man i de olika länderna ej spar någon möda för att göra den så fruktbringande som möjligt.

De nordiska länderna antogo ej Hitlers anbud om non-agressionspakt med Tyskland. I motsats till Sverige, Norge och Finland anser sig Danmark ej utan vidare böra avvisa Tysklands anbud, utan lämnar Tyskland friheten att överväga, huruvida ett dylikt fördrag under nuvarande förhållanden kan anses vara önskvärt.

1939 ÅRS

CYKELN MED DELAR AV ROSTFRITT STÅL

AKTIEBOLAGET NYMANS VERKSTÄDER, UPPSALA

Norra Europas största och ledande velocipedfabrik

Auktoriserad Hermesförsäljare i Estland:
Firma K/M ANTON VILLBERG
Paldiski maantee 5, Tallinn.

A. STAHL:
**SVENSK-ESTNISK
RESEPARLÖR.**

Den bästa hjälpredan för riks-svenskar på resa i Estland.

Ännu finnes ett begränsat antal ex.

Rekvireras hos Kustbons red.
Pris: 75 cent.

Utgivare:
Svenska Odlingens Vänner
Redaktion:
A. Stahl, ansvarig red.
E. Nyman, red.-sekr.
Rüütli 3, Tallinn.
Tel. 470-08.

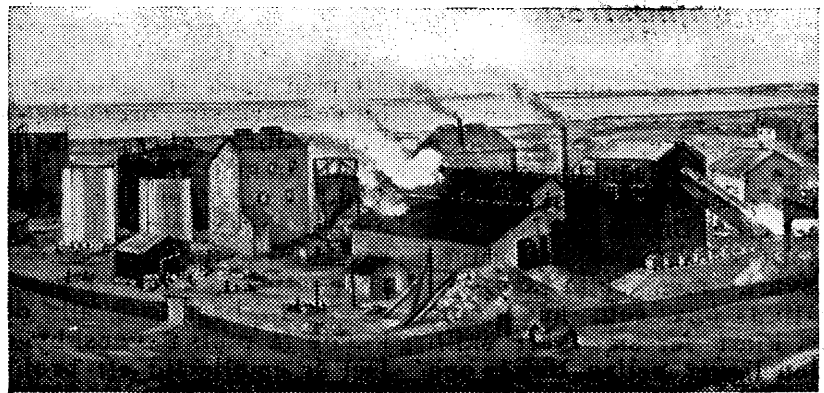
Prenumerationspris:
Inrikes · Utlandet
1 år Ekr 2:— 1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:— 1/2 " " 2:—

Prima PORTLAND CEMENT
från
A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna
Randiga och rutiga bomullstyger,
Bomullstlanell, Crepe-Frottéer, Poplin
Silkesblustyg Zefyr. Bolstervar, Co
ver. - Coat. Jacquardbooster Kadettyg,
Möbeltyg.

Estländska Oljeskifferkonsortiet - Sillamäe

Kontor: Väike Karja 1

Första inhemska bensinfabriken

Tillverkar: bränn- och impregneringsolja, bitumen och bensin.

FABRIKSMÄRKE
REPRESENTANT
Fa. NILS OLSGÅRD
PIKK TÄN. 36/14
TALLINN

E. A. BERGS FABRIKS AKTIEBOLAG
ESKILSTUNA